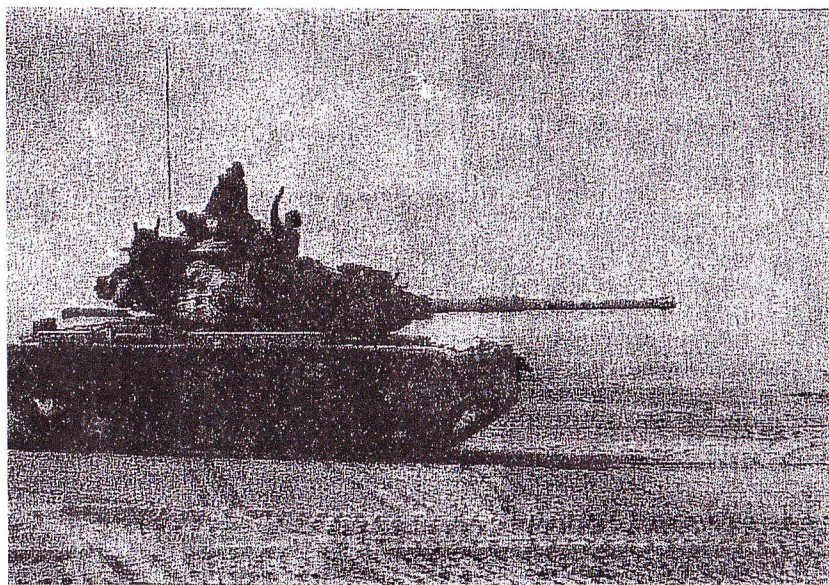

סיפורה של „וונק” במלחמת יום-הכיפורי

„...אנשי חייל מתולוצים באש פלדות הרכה...”

נחום ב' 4

כתבנו בשורות אלו ספור מלחמתה של יחידתנו.

ספור של שבעה-עשר ימי לחימה אשר איש לא ידע מתי יפסקו ואם בכלל.

משהחלטנו לכתוב הדברים, לא שערנו מה רב הנטל. קשה היה להזכר בכל המאורעות, חדשים אחרי שארעו. לרובנו היו הימים בבחינת יום קרב אחד ארוך. קשה לשחזר המלחמה לפרטיה מבלי להזכר באותן תלאות ויגונות וגם בחוברת זו, שגיאות נסיבתיות רבות.

ספרנו חוויות אשיות, זכרנו חברים שנפלו.

לא היתה כל כוונה להפוך מלותינו כמצבה לאחינו שאינם.

הם לעד עמנו ודמותם לא תשכח !

וכך יצאנו :

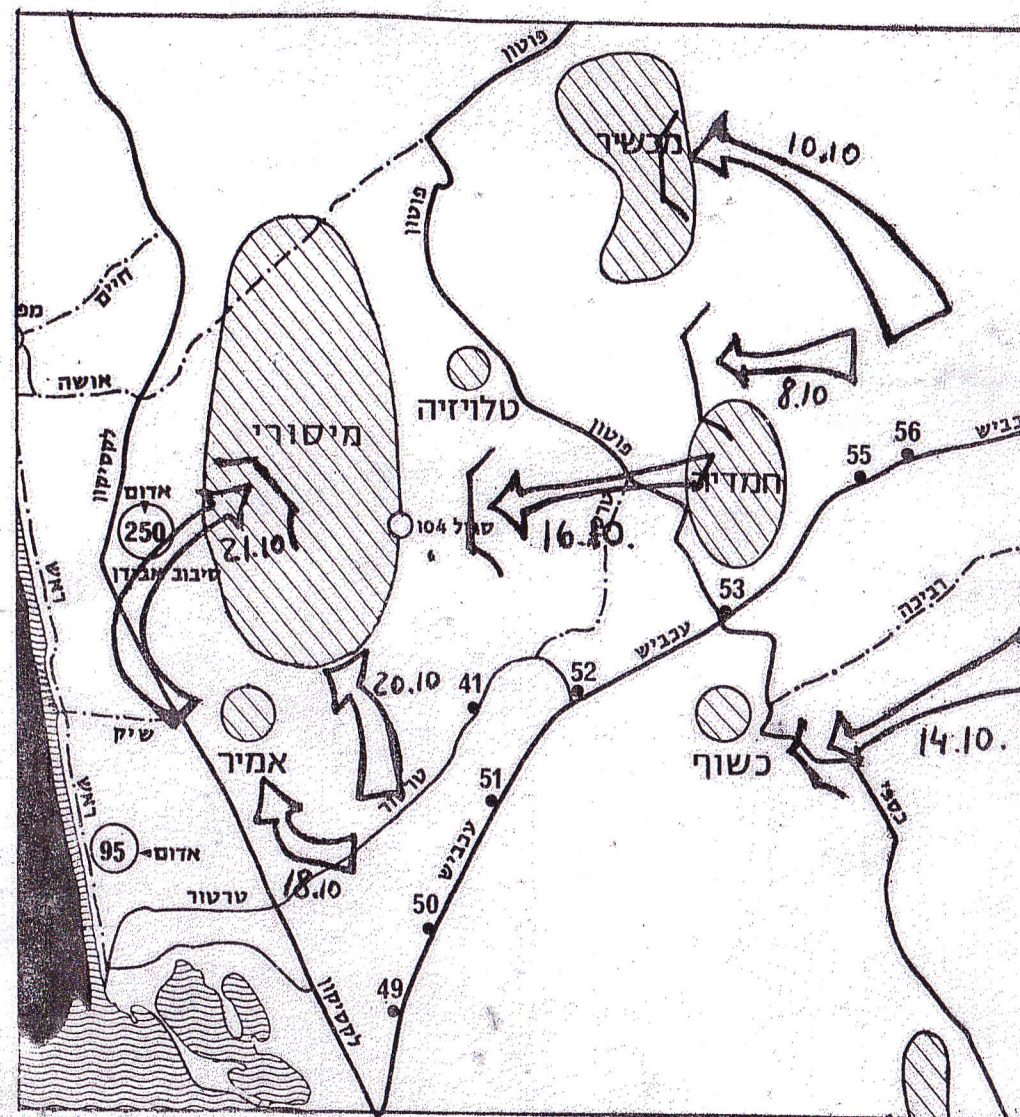
עדו	דורון	רמי	הדרי
מרקו	וינברג	בני כהן	מלטה
חדד	יהוד	בן-אהרון	דוד לוי
ספדה	קלימי	סלומון	נחמי

יונה	אסף	פנחסי	אופק
טסה	רותם	צ'ואי	קהילה
אבישי	שליט	יונה חיים	מכפש
יורי	וינשטין	גולן	לוינסון

שוקי	חיליק	פיקו
אפלבאום	אסף פרי	שואף
מייל	אוריה	פירסט
מכאלוביץ	בוכבזה	ורדי

ספרא	טיטלבאום	חזן
אבנר	חבושה	גברי
	קריטוריו	קמינצקי

מפת-הקרבות

שהוא נוסע בכיוון הלא נכון. לאחר כמה דקות נוספות נוצר קשר עין ע"י נצנוצים, והאווירה נרגעה. ה־7 באוקטובר נסתיים בתחרות בין פיקו להדרי. לשניהם מכשיר קשר לא תקין. עדו מקבל הקצבה של אחד ומכריז על תחרות. פיקו משיג, אבל אחרי שעתיים נשאר שוב ללא קשר. דורון ניגש ואומר לוֹינשטיין הנהג שיתחלף עם קלימי, בטענה שהאחרון „חרפ” בעת הנסיעה. הצוות מתנגד, אך דורון עמד על דעתו, והחילופים התבצעו. בלילה סיפר וינשטיין בשקט: „הוא לא יודע שגם אני חרפתי”. לפני חצות נזכר עדו שהיום הוא מסיים את חצי־היובל הראשון לחייו, לפי הלוח העברי.

כ־8.10 הוא יום ב', עם שחר, נעים כולם לכוון טסה, ומשם מערבה לכוון התעלה. אחרי מספר קילומטרים מתקבלת פקודה להתפרס. עידו מתריא על הכנת נשק אישי משום שיש חשש מחי"ר שמסתובב בשטח. הדרי בהתרגשות לוחש לצוות: „וולה, וולה, המלחמה מתחילה”. עדו נותן פקודה לנוע בשניים לפניו, ולפתוח חזק את העיניים.

עצרנו רכס אחד מזרחית ל„חמדיה”. „חמדיה” הוותה חלק רציני משלשלת הגבעות הגבוהות, שתחמו את אזור התעלה כ־10 ק"מ לכיוון מזרח. מחמדיה מערבה לכוון התעלה, השטח הוא בעל אופי מישורי, להוציא את „טלביזה” — תעוז — שאיפשר הערכות מוסתרות. לאחר זמן מה נענו מערבה, והחלפנו יחידה אחרת שהיתה במגע עם האויב. עשינו הכרות ראשונית עם „חמדיה”. או, לא היה השם שגור בפינו. גם על טלביזה לא הבטנו כמוצב. קראנו לו „הגבעה עם הפחים”. זיהינו זרימה של כוחות החוצים את התעלה ממערב לחווה הסינית. היו גם כוחות בטווחים קצרים יותר, אך התצפית היתה גרועה ולא ידענו אם הם ישראלים או מצריים. החברה לוחצים על עידו שיוודא, אך הוא לא מקבל שום תשובה מוסמכת. בנוסף לראות הגרועה, היה רק חלק מהמפקדים מצויד במשקפות. דווחים כמו: „וונקל כאן, דורון מזהה תנועת טנקים מדרום לצפון, כ־1000 ממערב לפחים”, היו בלי סוף, ככמות הכוחות שהזרימו המצרים. כמות הטנקים העצומה עמהם חצה האויב את התעלה עוררה קצת חרדה. איש עדיין לא ידע מה מצפה לנו.

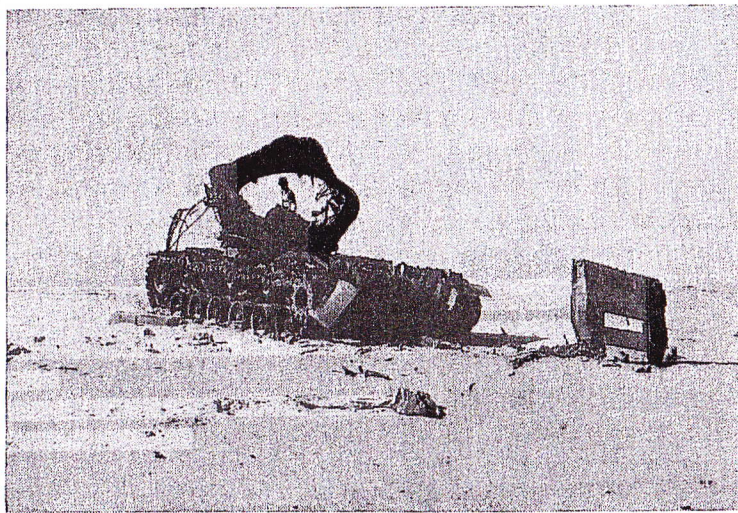
בצהריים קיבלנו פקודה לנוע חזרה לטסה. היה חשש שהמצרים ירכזו את מאמצם בגזרה הדרומית. הגענו לטסה. עדו רצה לרכז את החברה, אך לא היה זמן לכך. עוזי אוסף את המפקדים הבכירים ונותן תדריך קצר: „יחידה אחת תשטוף מערבה עד לתעלה ויתר היחידות ישטפו את השטח לכוון צפון”. אז כמות האויב באותו אזור לא היתה מרובה כל כך. גיורא הגיע זה עתה מחו"ל ותפס פיקוד. נענו חזרה לחמדיה עם הרגשת עוצמה וביטחון. תוך כדי תנועה, מתחת לחמדיה, נפתחה עלינו אש מכוון צפון. עדו נותן פקודת החלצות לשמאל, כדי שלא נהיה גלויים לעבר החולית הגבוהה, שמאחור יותר נודעה בשם „מכשיר”. אנחנו עולים לעמדות לכוון מכשיר

קלימי „חרפ”

את פני האויב. יש זמן להתארגן, להתעדכן, לחטוף איזה סנדביץ' ואיזו תנומה, אחרי יומיים של עירנות. פיקו עם מצברים ריקים מדומם ואינו יכול להניע. הוא עומד ליד הכביש. לפתע הופיעו שלושה טנקים לידו. הוא מניע בעזרתם, ומדווח לעידו. אחד מהם היה סמ"פ. עדו שואל את עוזי מה לעשות בהם, משום שהם אבדו ליחידתם. עוזי מציע לצרפם אלינו, אך עדו שולח אותם שיחפשו את „משפחתם”, מאחר ולאחד מהם תפקיד חשוב. פיקו מצטרף לחניון ונעמד ליד שוקי כדי שיוכל להניע בעת הצורך.

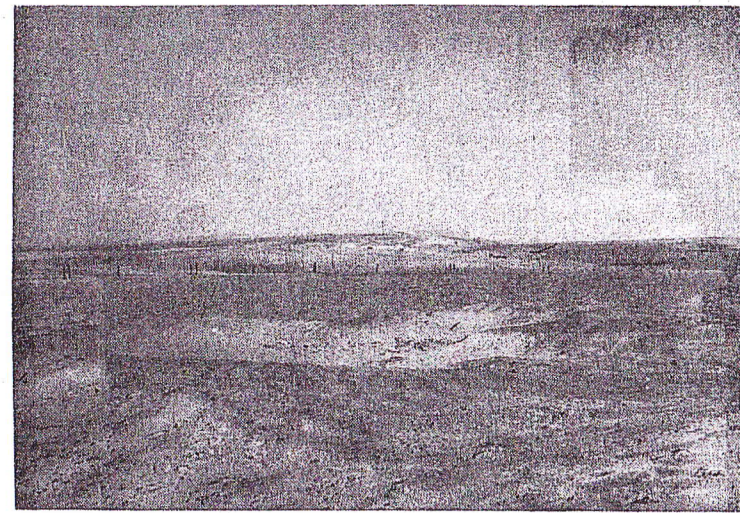
בינתיים מגיעים יונה וכליו לטסה. הוא יוצר קשר עם עדו בכדי להצטרף. עדו, שמח, נותן לו הוראות להיכן לנסוע ומקווה שיגיעו במהרה. הדרך, שלכולם היה נדמה כי תהיה קצרה, לא נסתיימה. הדרי היה עצבני. הוא היה משוכנע שטעו בדרך משום שלא הגיעו ולא ראו שום סימן חיים מהיחידה. יונה קורא כל כמה דקות ל„וונקל”. הוא עצבני. משוכנע שעדו היטעה אותו בנווט. עדו שומע את הטנקים מרחוק, ומדווח על כך ליונה. שניהם מאושרים, אבל אחרי כמה דקות שוב קורא יונה בעצבנות. הוא משוכנע

„הפטון-השרוף“ על חמדיה

באותו זמן, עדיין עלו להבות מהטנק בחמדיה, ששמש מקום ציון בהמשך. הירי נמשך לסרוגין עד חשכה. בלילה, צמצמנו את פריסתנו, אך נשארנו בעמדות. הטנק של אופק מדומם לפתע, ללא התראה מספקת. אזל הדלק במיכליו. יונה, גורר אותו לאורך ציר/עכביש, לנקודת התדלוק. מישוה מספיק „להרים“ לו את המקמ"ש. וינשטיין שומע בלילה ברשת, שמכשיר נכבשה. נשארנו בחניון לילה וללא יונה, הדרי ואופק, שנסעו לתדלק על ציר עכביש. רוב האנשים הספיקו לחטוף כמה שעות שינה בלילה הזה. כשהגענו ל„דרגים“, מספר אופק, ממש לא האמנו, החברה שם התנפלו עלינו בחבוקים ונסו לעזור כמיטב יכולתם. החוליה הטכנית שעלתה על הטנק לתקן תקלות, לא בקשה את עזרתנו הפעם. הצלחנו לחטוף תנומה קלה וכשהתעוררנו הסתר שבר תדלקו וטפלו בטנק מבלי שנאמר אפילו מילה, הפעם הרגשת מה זה אחים לנשק אפילו מחילי המפקדה.

ביום ג' בבוקר, ה-9 באוקטובר, עדו נותן פקודה להתפרס שנית. דורון הוצב לכוון מכשיר. הוא מדווח: „חי"ר מקפץ ורוקד“. ומבקש מעדו לזהות את הכח. עדו לא מקבל תשובה, ואומר לדורון לשלוח פגז כדי לוודא איזה כח זה. היה סביר לחלוטין שזה כח מצרי. דורון שולח פגז, אך הם ממשיכים לרקד ולקפץ. חשבנו שהם מסוממים. כשהתחלנו לירות בצורה אינסטינקטית על מכשיר, ירדה עלינו הפגזה ארטילרית נוראית. עדו נותן פקודה לסגור מדפים, ומאיץ בחברה לעשות כן, ואז, בשעה 0600 התחילו המצרים לנוע

„מכשיר“ ומתחתיו החולית עם הטנקים השרופים

וטלביזיה ופוחחים באש על מכשיר. נגמ"ש ושלוש משאיות של האויב שהיו בתנועה על מכשיר, מועלים באש. „החיילים המצרים לא ברחו למרות שנפגעו“. נוריית לעברם אש תופת. חלקם נפגעים והיתר מחליפים עמדה. קבוצה של 20 מצרים שהיתה גלויה אלינו הסתתרה כנראה מפני אויב שהיה ממזרח לה. שוקי עם יחידתו תפס עמדות לכוון צפון. הוא „משחיל“ בהם פגז, ושלושה מהם נהרגים. „שוקי כאן וונקל, יפה מאוד“, נשמע עדו בקשר. החברה מתחילים לחיות את הלוחמה. הפגזה ארטילרית על חמדיה מורידה לנו קצת את הראשים אך אסור להתרגש, הכל נראה כאילו המלחמה זה עתה החלה. רעש פגזי הארטילריה הופך להיות דבר שבשיגרה. שריקות הפגזים „היצאות“ ו„הכניסות“ הכניסו את כולנו לאוירת הקרב.

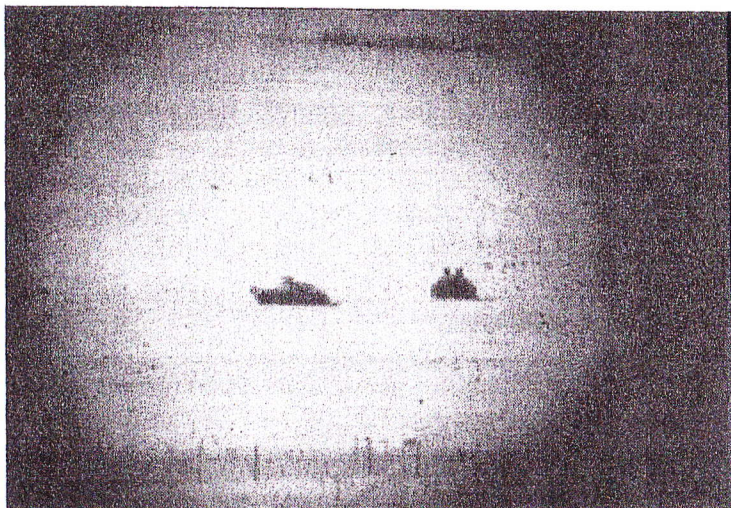
טנק שעמד משמאלנו על חמדיה, נפגע. אש ועשן שחור עולים ממנו, לא ידענו אם הצוות חי או נפגע, אך מועקה למראה הפטון השרוף מקננת בכל אחד.

שוקה וגירור מקטרים לעוזי שעדו יורה כבר והם עדיין אינם עושים מאומה.

בשעות אחר הצהריים נראתה התקפת טנקים של יחידה שכנה על „מכשיר“. ההתקפה לא עלתה יפה, הם נסוגו עקב התקפה ארטילרית מאסיבית, מאוחר יותר הם סיפרו שחששו מטילים ואבידות ועלי-כן נסוגו.

י
זינו
הזינו
הזינו
הזינו
הזינו
הזינו

שלושה טנקים. דורון עדיין מהסס; הטנקים המצריים ממשיכים להתקדם. עדו עולה לשלילית. דורון עדיין מהסס; הטנקים המצריים ממשיכים להתקדם. עדו עולה לתצפית, מזהה את הטנקים כמצריים ונותן פקודת אש. פוגע קצר, טסה התותחן מבצע תקון עצמי ופוגע בטנק האמצעי, הוא נדלק. עדו מלסוף אותו בראשו. הטנק שני מימין לטנק שנפגע, מתנגש בו והטנק השלישי ננטש שלם. האגוף המצרי יצא לפועל אך ההתקפה והתקדמותם נבלמו והרגשת העוצמה שלנו התגברה.

הטנק שהשמיד טסה

בינתיים חזר יונה עם שארית הטנקים מהתדלוק והמלוי מחדש והצטרף אלינו.

השעה היתה לערך 11.30 בבוקר כשלפתע התקבלה הפקודה לגלוש מערבה. ממערב לנו היתה "טלביזיה" או עדיין לא ידענו עד כמה גורלית התקפה זאת בעבורנו שעד עתה כמעט ולא ספגנו אבידות. התחלנו לנוע בפקודת עדו מבלי לדעת מה עומד להתרחש. ההתרגשות והדריכות עלו מבלי שהיתה כלל שהות לחשוב על דבר-מה.

אפלבאום שחזר אל עדו אחרי התדלוק, מזהה שני טנקים שלמים בטווח 50 מטר. מכאלוביץ עוצר ואפלבאום מדליק את שניהם. היחידה תופסת עמדות כק"מ אחד ממערב לחמדיה. עמוס מצטרף אלינו, ונותן פקודה לחסוך בתחמושת. הראות היתה גרועה. המטרות היו רבות, אך בטווח עצום.

גלים גלים של ענני עשן חופפים את המרחק על גשרי האויר כוחות שלנו באותה עת. למזלנו, הם כמעט ולא ירו בעת התנועה. ירינו על טנקים. הפגיעות היו אפסיות בגלל הטווחים הגדולים. התחלנו לצאת למילוי מחדש. לפי דירוג של עדו, ובפיקודו של יונה. המצרים הבינו שאין להם שום סיכוי לעלות חזיתית על חמדיה, ואז הבחנונו בכמה יחידות טנקים שנעו לכיוון צפון ונעלמו. עדו חשש שהם מנסים לאגוף אותנו מצפון. שוקי מספר: "ראיתי טנק אויב עולה לעמדה, יורה פגז, יורד מעמדה, וחוזר חלילה. לא יכולתי לתפוס אותו. נשארתי כל הזמן בעמדה, ואז, ברגע שעלה, פגע בו אסף פריי בפגז ראשון, והוא נדלק." עדו משפר את שוקי לתוך הואדי, בעמדות לכוון צפון, כדי לקדם פני האגוף המצרי, שלא ידענו בדיוק מאין יצוף. מאוחר יותר נשלח שוקי עם יחידתו לתדלק ולמלא מחדש את הטנקים במזון ותחמושת, הדרי שהתותחן בטנק שלו מושבת, מצטרף אל שוקי ומועבר לסדנא. במקום היחידה של שוקי מתגברת אותנו יחידתו של זילבר הי"ד. אופק ופיקו נשארים עם זילבר ואמנון אריאל, לכוון צפון, — "מכשיר". ציאי התותחן של אופק מספר: "עמדנו בעמדות על חמדיה, כשלפתע החלו לעלות עלינו טנקים מצרים. ברגע הראשון היתה הרגשה כמו באימונים. טנק לפניך, ואתה צריך להוריד אותו. עולים לעמדה, יורים ויורדים. לטנקים המצרים לא היה סוף. הם באו בנגלות נגלות. פתאום, לאחר ירי אחד הפגזים נשמע רעם מזור מההידראולי, ועשן לבן עלה ממנו, עם ריח חריף של גאז." "לא היה ברור מה קרה. כשהתפזר העשן, גילה ציאי, שאין לו הדראולי. אופק הודיע לעידו על התקלה בתקווה שישלח אותו לאחור לתיקון הפגם, אך עידו עמד בתוקף שימשיך לירות בצידוד ידני; זו היתה קריעת לא נורמלית, וציאי צודד כך במשך שעות. לא עמד לו יותר כוחו והוא צעק: "אין לי כבר כח יותר". אופק צועק: "מה זה אין לך כח? זו מלחמה", ואיך שהוא אומר זאת, נכנס לתא התותחן, ושניהם יחד ניסו לצודד. כשאופק התעייף החליף אותו יונה הטען. הרצון להשאר בחיים ולהשמיד כמה שיותר טנקי אויב, בא לידי ביטוי בעבודת הצוות. באותן שניות נשמעה צעקה של עידו: "חמישה טנקים עולים עלינו מימין, תשמידו אותם אם לא, הם ישמידו אותנו." עלינו לעמדה מצד ימין; אופק כיוון את התותחן בעזרת הנהג עם התובה ואיכשהו הצליח התותחן להביא צלב למטרה. ירינו פגז מעיך. לא יאומן — מטרה. הטנק המצרי נדלק מיד. צידדנו תכף לטנק אחר, אבל היה מאוחר מדי, הוא הושמד על ידי מישהוא אחר.

שוקי חזר מהמילוי עם יחידתו, ואז עדו מזהה 3 טנקים עולים על החולית השמאלית, ועוד 3 על החולית הימנית. "תחנות וונקל טנקים עולים עליכם. תשמידו אותם אחרת הם ישמידו אתכם". 3 — השמד אותם". שלושת הטנקים בחולית הימנית נדלקים כל אחד מפגז אחד של יחידה אחרת. אנחנו השמדנו את אלו בחולית השמאלית. עדו מזהה אבק מאחורי החולית הימנית. הוא שולח את רמי לזין לצפות, ורמי מגלה את הטנקים. הם נעו באחד לפנים.

והפגיעות היו מעטות. יונה ודורון תפסו עמדות מימין. יונה צועק על אסף לזין שיצפה לכוון מכשיר. שוקי היה משמאל, ופנחסי במרכז. גם קנצוקר שחזר להיות אצל גיורא, נשאר אתנו בפקודת עוזי. הטנק של עוזי נפגע בטיל והוא מבקש מעדו שישלח לו טנק לחילוף הצוות. עמוס נותן הוראה לשוקי לנסוע לחלץ את צוותו של עוזי. עדו נותן הוראה דומה לפנחסי. שוקי שולח את בלופרב.

פנחסי יורד מעמדה ופונה דרומה לכוון הטנקים הפגועים. בגלישתו מהעמדה קרא בהנפת יד לאופק להצטרף אליו, והשניים החלו דוהרים לטנק של עוזי שנפגע. „את הצוות של עוזי כבר הספיקו לחלץ, אך עוזי נשאר בשטח וכשהגענו” מספר אופק, „עלה עוזי על הטנק שלי. מסרתי לו את הפקוד ונכנסתי לתא הטנק. עוזי הראה לנו טנק נוסף שנפגע ודהרנו לחלץ את צוותו. בדרך נורו טילים לעברנו וקשה להבין כיצד לא נפגענו. לפתע ראיתי חייל מפויח רץ לעבר הטנק שלנו, חשבתי שהוא מצרי ודרכתי לעברו את העוזי שלי, אך כשהתקרבנו אליו זיהיתי אותו: רמי לנר. עצרנו והוא עלה על הטנק. היינו כבר שישה חברה בטנק והמשכנו להתקדם לטנק הפגוע. לנר הזהיר שלא נתקרב לטנק שלו הנמצא בשטח אש נוראית. עצרנו במרחק של חצי ק"מ מהטנק הפגוע של לנר, קפצתי למטה והתחלתי לרוץ לטנק. השטח היה מכוסה באש ולהבות פרצו מהטנק הפגוע. כשהגעתי לטנק מצאתי את שלושת אנשי הצוות פצועים ליד הטנק. רמי לנר דאג להוציאם מהטנק טרם שרץ לקרוא לעזרה. שניים היו פצועים קשה, אי אפשר היה לטלטלם. פנחסי הגיע בינתיים עם שאר אנשי הצוות. ציאי קפץ על הטנק הבורע של לנר והוריד משם אלונקה, הוא אפילו לא שם לב שנפגע מרסיס בחזה, דבר שהתברר לנו רק מאוחר יותר, אחד הפצועים הונח על האלונקה ופנחסי עם ציאי ויונה חיים החלו לרוץ עמו חזרה לטנק. הפצוע השני היה שרוף כולו, מזלו שלבש סרבל ובאמצעות הרצועה מאחור הצלחתי להרימו כשרמי לנר עוזר לי לסחוב אותו מרגליו. הפצוע השלישי הגיע לטנק שלנו בכוחות עצמו. הריצה חזרה היתה נוראית, ברגע מסויים אף נאלצנו לעצור לשניה בריצה כדי לאפשר לטיל לחלוף על פנינו ולהתקע בחולות”.

„השכבנו את הפצועים על הסיפון של הטנק, פנחסי נכנס לצריחון ואני הפעם לתא הנהג. התחלנו בדהירה לכיוון מזרח כשבתוך הטנק עתה שבעה אנשים בנוסף לשניים הפצועים. קשה היה לדעת היכן הכביש, הדרך לתאג"ד היתה ארוכה, אך קוינו שיצאנו משדה הקרב ושכוון נסיעתנו נכון”.

„הדרך היתה מכוסה בהפגזות ארטילריות והתנועה עם הפצועים היתה קשה, גם לא היתה אפשרות לצודד במקרה של התקלות. לאחר נסיעה קצרה הגענו לציר עכביש ועליו מצאנו את התאג"ד. העומס בנקודת הפנוי היה נורא. הליקופטר שפינה חלק מהפצועים כבר המריא ועל הכביש היה

מספר רב של אלונקות. באותו זמן לא ידענו גם מה קורה עם שארית היחידה ומה עלה בגורל ההתקפה על טלביזיה”.

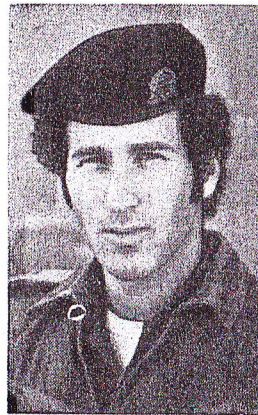
„בתאג"ד פגשנו בנדב ורדי הי"ד, גם הוא הגיע למקום עם פצועים שפינה משדה הקרב. נדב אז סיפר שאמנון אריאל הי"ד נהרג אף הוא, הוזכרו עוד שמות של הרוגים והרגעים היו מחרידים”.

„ישבנו לרגע המומים בתאג"ד כשפנחסי מאיץ בנו לחזור בידיעה שהפלוגה זקוקה לנו וכל טנק נוסף חשוב למאמץ”.

„נדב אז נגש אליי, אומר אופק, „ובחיוכו התמידי אמר לי: אופק לנו כבר אסור לחזור לשם, עכשיו הגיע תורנו”. איש לא ידע מה משמעות יש לדבריו באותן דקות.

באותה עת גיורא ושוקה הסתערו על טלביזיה. מכוון דרום, חלקם נפגעו. עוזי לא נשמע בקשר ואז תפס עמוס פקוד, הוא קרא לגיורא בקשר שוב ושוב, אך איש לא ענה. אז עוד לא ידענו מה עלה בגורלם. עדו רצה לשפר עמדות לפנים, אך עמוס עצר אותו, ונתן ליחידה פקודה לסגת באיטיות חזרה לחמדיה. שפרנו חלק חלק, לחמדיה, ואז: „ברגע שרצייתי לחזור אחרון לחמדיה עם דורון”, — מספר עדו — „קיבלתי פקודה מעוזי לנסות לחלץ טנ- קים שנשארו בשטח, משום שהיה חשש שנשארו לידם פצועים”. מאוחר יותר הסתבר שהפצועים מאותם טנקים — פונו כולם. עדו נתן פקודה לדורון שיכנס עמו לחלץ. הוא נכנס אך נורית עליו אש והוא חוזר. האנשים קצת פוחדים, משום שבסביבה מספר טנקים שלנו בוערים. דורון ביקש לדחות את החילוף לחשכה. עוזי מסרב. הוא מצטרף אישית לכח החילוף. יש תקלות בקשר, והפעולה מתעכבת. היא מתחדשת שנית, אך נפסקת שוב בגלל הפגזה ארטילרית. אנחנו מתקדמים שוב, אך ההפגזה מתחדשת. פתאום נשמע דורון בקשר: „הלכתי לי היד”. אומר וינש-

טיין הנהג: „דורון ירד לצריח ואני התדר- דרתי לאחור. רמי לזין צעק: 'נהג של דורון — עצור'. יהוד ווינברג שהיו בצוות חבשו את דורון, וינברג תפס מקומו בצריחון, ורמי כוון אותנו באופן כללי מזרחה”. „נסענו לכוון עכביש, ובמקרה ראינו זחל"מ נע לק- ראתנו. רצינו לשאול אותו היכן נקודת הפי- נוי, אך הוא אמר שהוא הי"ד. הורדנו את דורון והוא טיפל בו. הצוות נע לבדו כדי לבצע מילוי מחדש. נשארו שם עד הערב, ואז פנחסי עלה על הטנק”. מאוחר יותר לקראת הצהריים חזרנו שוב לחמדיה, היה מי שהגיע מנקודת הפנוי והיה מי שחזר ממלוי מחדש, לאחר התקפת הבוקר על טל-

דורון

2
1/15
ביזיה. כשחזרנו לחמדיה, מספר שוקי, פתאום מישוה צעק: „אני רואה חיילים רצים ממכשיר“. ואז הגיעו שני חיילים פצועים. הם ספרו שהם שייכים לנרקים. שנתקלו בהמון חי"ר מצרי עם בזוקות על מכשיר, ושהם היחידים שהצליחו להישרד. אחד מהם עבר את כל הדרך עם רסיס ברגל. העלינו אותם לטנק של פיקו והוא הביאם לנקודת הפינוי, לאחר שחבשנו אותם.

פעולת חילוץ הטנקים נמשכת. עדו מבקש מעוזי רשות להשאיר את הטנקים במקום מוסתר ולגשת רגלית לטנקים לבדוק את המצב. הוא לוקח את מייל, שהיה טען קשר שלו, עם קסדות ונשק אישי. הם מגיעים לטנק הראשון. עולים עליו. בצריח אין איש. יש סימני דם. מייל פותח את תא הנהג — ומזדעזע. עדו ניגש, ומבחין גם הוא בנהג שרוף לחלוטין ומשוסע. וסוגר את המדף. הטנק שייך לשמיל, שסופח אלינו לצורך אותה התקפה. הם בודקים את הפגיעה. הסאגר פגע במזקום וחדר לתא הנהג. עדו מצלם. והם ממשיכים לעבר הטנק של עוזי. גם הוא חטף טיל. היה חשש שאמנון אברמוביץ נשאר בו שרוף ולא חולץ. הם עולים על הטנק, לא מוצאים אף פצוע. מצלמים את הפגיעה, וחוזרים לטנק שלהם. עדו מדווח לעוזי. בינתיים מתפתחת התקפה נוספת על טלביזיה. התוקפים יורים מעל לראשינו. ההתקפה מסיבית. לאחר ריכוך רציני, הם מסתערים וכובשים את טלביזיה. הוחלט שעדו ורמי לוי יגררו את אחד הטנקים, זה שלא ניתן להושיב בו נהג. ועוזי יגרור את הטנק שלו. הגרירה מתחילה. עוזי מגיע במהירות לחמדיה, משאיר שם את הטנק וחוזר לפקד על היחידה. עדו ורמי גוררים עד לכביש, שם מתנתק עדו ורמי מצמיד את הטנק לכביש, כדי שיועלה על מוביל. בינתיים נעה היחידה למילוי. יונה שפיקד בזמן פעולת החילוץ, פוקד על שוקי לגרור את טנק של עוזי מחמדיה לעכביש. שוקי מספר: „באותו ערב נאמר לי לגרור את הטנק, עד לכביש, מחמדיה התברברתי, וכמעט הצלחתי לכבוש את טלביזיה עם טנק פגוע ועם הטנק של אסף לוי שפתאום הצטרף אלי“. לבסוף מצטרפים גם שוקי ואסף לתדלוק. שכן עם רדת החשיכה ירדנו כולם מחמדיה לציר עכביש אל מקום רכזו הדרגים, כדי למלא מחדש את הטנקים והאנשים העייפים ומדוכאים.

בהזדמנות זאת השליש עובר בין הטנקים. אוסף דיווחים על פצועים, חללים, ומחלק לחברה שיכתבו גלויות בפעם הראשונה מאז יום כיפור. אנו יצאנו כמעט בשלמות באותו יום; היתר ספגו אבדות כבדות. חלק מהאנשי שים שהיו נעדרים מאז אותה התקפה, הובאו לקבורה לאחר שנתגלו רק בחודש אפריל 1974. אנשי המפקדה והתחזוקה רצים אל הטנקים. הם רוצים לתקן, אך הטנקים שלמים. סמיטרלר עם תחמושת נפרק במהירות הבזק. יוחאי דוחף את הפגזים ולא עומד בביקוש. התחמושת מספיקה כולם. לפתע, מאיישם, מופיעים אנשי החוליה וקמינצקי. עדו מתחבק איתם.

ושולח אותם לעזור לטנקיסטים. החברה מסיימים את העבודה, אך מחליפים חוויות אחד עם השני, ועדו מאיץ בהם ללכת לישון. שוקי פוגש בפעם הראשונה את קנצוקר, ונראה מאושר. הוא שואל אותו לשלומם ושלומם של חברים משותפים. „כמעט ולא נשארו חברי“ — משיב קנצוקר. החיך נעלם. נשארו בחניון לילה כשכולם עייפים ומיואשים. עדו נקרא לישיבת מפקדים. נעשים סיכומים ראשונים. נאמר שכאשר תתקבל פקודה, ננוע חזרה לחמדיה, ואנו נתפוס את מכשיר. מתארגנת אבטחת החניון והשאר הולכים לישון.

עוזי קורא למפקדים לסיכום הקרבות. הדברים לא נעימים. לא ידוע מי מהאנשים נפל, מי נפצע ופונה ומי התמזל מזלו ואולי נפל בשבי. גיורא, שהגיע יום לפני כן מחורל, גם הוא בין הנעדרים. הישיבה מתפזרת קרוב לשעה 0200 והמפקדים הולכים לישון.

ביום ד' 10 לאוקטובר, בשעה 0600, נכנסנו לעמדות בלימה. החלפנו יחידה שכנה על מכשיר, ויחידתו של יורם צורפת אל שוקה. עוזי היה מודאג שעדו לא ימצא את הדרך הנכונה לעלות על מכשיר, משום שהיה שם מעבר קשה בדיונות תלולות מאוד. המחזה שנתגלה לעינינו על מכשיר לא היה מעורר. היו שם שני סנטוריונים שרופים לחלוטין, כשבטווח קצר מאוד מהם, מכוננים לעברם, נטי"ם ובזוקות נטושות של האויב. משני צידי המעבר הקשה בדיונות היו שני טנקי אויב נטושים. הם משכו מייד את עיניו של רמי לוי. הוא ביקש מעדו, בסימני ידיים, לגשת אל אחד הטנקים. עדו לא הבין לשם מה הוא רוצה לרדת מהטנק, כשמסביב נורית מדי פעם אש ארטילרית ולא אישר לו. רמי מתעקש ומסביר בקשר שהוא רוצה משקפת. עדו מאשר לו אך מתריע שהירידה לצורך משקפת בלבד, שהרי למט"קים לא היו עדיין משקפות. רמי יורד, מרביץ כמה צרורות מהעוזי לעבר הטנק, רץ אליו, לוקח משקפת וחוזר בריצה לטנק. עדו ניגש בתרגולת דומה לטנק השני ולוקח משקפת 7x50 ומגיש אותה לפיקו.

עמדנו על חלקו הגבוה ביותר של מתחם מכשיר, כשמתחתנו, בטווחים של 800 עד 1500 מטרים, ישבו המצרים. סטה מספר: „בעמדת נ"ט ראינו שני חיילים מצריים, שהתחזו כהרוגים. פתחנו עליהם באש, הם ברחו ושוב התחזו כהרוגים“. „השטח בו עמדנו“, מספר שוקי, „היה כולו מחופר. בתוך העמדות היו כלי נשק עזובים, כולל תולרים. מיד עם הגיענו גילינו חי"ר בטווח 1000 מטרים, ופתחנו עליהם באש נק"ל ומעיקים. אז זיהינו זרימת משאיות רבות ממערב לכוון חמוטל". בטנק של שוקי ישב הקש"א שטווח את סוללת התותחים לעבר האויב המתקדם, שהחל להתמקם במורדות המערביים של מכשיר. מאוחר יותר העביר אותו עדו לטנק של יונה, כדי שיעבוד יותר ביעילות.

באותו זמן שמעה יחידתו של יורם שהיתה כאמור עם שוקה, חדשות ששודרו על ידו בקשר חוזר. זה היה הקשר הראשון שלהם עם העולם החיצון.

ה'תש"ח
מס' 100

נ"ב
מס' 100

22
מס' 100

לאחר ירי על מטרת במכשיר, זיהה עדו חי"ר בחלק הצפוני של המתחם.
„ביקשתי אשור מעוזי להסתער לשם, ואז התפרץ המח"ט ברשת: „כאן 20
ברשת שלך" ונתן אשור להסתערות. עדו לקח את שוקי ורמי להסתערות.
והשאיר את יונה פיקו וקלוש, בחיפוי. קלוש צורף אלינו באחד משלבי המל-
חמה. עדו מספר: „ירדנו מפיסגת מכשיר לתוך הוואדי. נענו באיגוף בשטח
מוסתר לחלוטין, ואחר כך שברנו לכוון מערב, והתחלנו לספס על הרכס.
כשהתחלנו להסתער קיבל יונה פקודה לירות. לפנינו היה חי"ר בעמדות. הם
ירו גם בזוקות. היתה שם שלדית של פטון. הם נסוגו והסתתרו מאחריה,
וירו. ירינו לעברה מספר פגזים. המשכנו להתקדם עם ירי מקלעים מערבה,
והגענו עד לשני טנקים של „לורה". לפתע נפתחה אש טילים נוראית.
נוסף לה מטח ארטילרי מסיבי. נתתי פקודה להחלצות מהירה לאחור." שוקי
מספר שראה חי"ר בעמדות כשהם שוכבים ומכסים את עיניהם בידים:
„רמי ואני ירינו בעוזי תוך כדי הסתערות." בסוף ההסתערות שאל רמי
את שוקי כמה מחסניות ירה. הוא ענה — אחת, „חלש" אומר רמי, „אני
שתיים". שוקי ממשיך: „תוך כדי ההסתערות נורו שני טילים. אחד שרק מטר
לידי." צביקה מספר שראה את הטיל שנורה, ואז שבר את ההגה. „כנראה
בזכות זה ניצלנו".

עדו נזכר: „לפני הסתערות ראיתי מפקד מסוים עם שני טנקים. הוא אמר
שברצונו לגשת לשטח ולחפש אנשים שלו שנשארו שם מההתקפת
יום אתמול. ביקשתי שיחכה עד שנגמור את ההסתערות. תוך כדי ההסתערות
גילינו אנחנו את הטנקים הללו, אך כיוון שנחלצנו לאחור לא יכולנו לעשות
דבר." שוקי ורמי נסוגו כשאחורי הטנקים שלהם אל האויב. מול שלא
חתפו שם איזה טילון. שוקי סיפר שמעולם לא נסע כל כך מהר. חזרנו לעמדות
על פסגת מכשיר, והמשכנו בירי על המשאיות, והחי"ר שטייל בשטח. המצרים
המשיכו להתקדם, ועדו חשש שיאגפו אותנו מצפון. הוא שלח את פיקו
שיחלוש בתצפית ואש לכוון האגוף הצפוי, נוסף לכך ביקש סיוע ארטילרי
כדי להשמיד את המשאיות.

קלוש היה מבולבל. הוא זיהה רכס עם המון שיחים כ„מיליון חיילי אויב".
הוא ביקש אישור להשמידם, אך לא קיבל. בערב הוא עזב אותנו. לאחר ימים
רבים, כשחזר מהשבי אמר לעדו: „למרות שכעסת עלי, שכחתי הכל".

עדו מספר איזה עצבים „חטף" על שוקי הקש"א, שעבד לאט. אגב הם
„שניהם מאותו הכפר". עוזי מבטיח לעדו שמטפלים בבקשת הסיוע. הסיוע
היה מועט. המצרים המשיכו להתקדם, עם חי"ר וטילים. עדו מספר:
„מאוחר יותר ראיתי גיפ של שמלים. יריתי עליו אך לא פגעתי. ביקשתי
מרמי לזין שירה עליו, אך גם הוא לא פגע. הטווח של שנינו היה דומה
אך כנראה שהעיפות היתה מרובה. בינתיים הספקתי להשמיד משאית, אך
כשניסיתי לירות שנית על הגיפ, שוב החטאתי. פתאום, בעמדת אש חטפתי
זעזוע לא נורמלי עם מכת חום. איבדתי את הראייה. הייתי בטוח שהטנק

*

ה'תש"ח (1967) מס' 100
11/90 - 1030 - 11/90

נשרף. קפצתי ממנו והתגלגלתי בחוץ, מושש שאני נשתי במאחוריו.
איבד את עשתונותי ונסע לבד אחורנית. אחרי כמה שניות אסף אותי בן
אהרון, ועזר לי לעלות לטנק שלו. מכאלוביץ, שהיה נהגו של עדו בשלב
זה מספר: „הרגשתי מכה. הקשר בטנק נותק. הסתכלתי אחורנית וראיתי
את מייל פצוע בצריח. הוא צעק: „תוציאו אותי, תוציאו אותי...". נסעתי
אחורה במהירות, לבד, לטנק השכן שהיה של רמי לזין. יצאתי החוצה וקראתי
למישהו שיבוא לחלץ את הפצועים. רמי לזין ובן אהרון הגיעו, והחלטנו
לפנות את עדו ואפלבאום, בטנק שלהם. בן-אהרון חבש את מייל, ורמי לזין
כוון אותי באנטנה. עדו ממשיך: „כשהייתי בטנק של רמי לזין, ביקשתי את
הקשר. קשה לי לזכור מה אמרתי, אך ביקשתי מיונה שיתפוס פיקוד משום
שאבדה לי ראייתי". עוזי התערב בקשר ושאל מה קרה. יונה לא ענה,
לכן ענה שוקי במקומו. שוקי: „סיפרתי לו שעדו נפצע והוא אמר לי
שאארגן את החברה ושניסוג ממכשיר. פיקו שהיה בתצפית לכוון צפון נשאר
במקומו וחיפה על נסיגתנו. נסענו בשדרה חזרה לחמדיה. בדרך התפעלו כולם
מקור רוחו של עדו, ומקולו השקט והרגוע, שרצה לעודד אותנו (האדישות
הרגה אתו), וסיפר: „אני בסדר אל תדאגו", והוסיף, שכוחות צה"ל הדפו
את הסורים ברמת הגולן. עדו הספיק להפרד מיונה, אמר לו שיקח את
המצלמה וינציח את סוף המלחמה. יונה שראה את עדו, נרגע והבטיח
לחבר'ה שבתוך כמה ימים הוא יחזור.

הטנק של שמאי — מימין. מאחוריו — „מכשיר"

עוד צוהל ושמה, לא קרה לו כלום, עדו נפצע קל בידו, ובסך הכל, הכל כשורה.

הטנקים יצאו לתדלוק על ציר עכביש, וחזרו לעמדות בחמדיה. פנחסי שהיה עדיין עם שוקה, שמע שיוצאים למכשיר. נשלח לשם שמאי. לפתע הוא צעק בקשר: „מכתרים אותי“. היה נדמה לו שהוא שומע טנקים מצריים. נשארנו בעמדות. עוזי נתן הוראה ליונה לקחת איתו שני טנקים, ולצאת לחלץ את הכח של שמאי. הם נעו בלילה לכוון מכשיר, כאשר עוזי ויונה ראשונים, ושוקי, רמי לוי, וגיורא אילן, מאחור. הטנקים הקדמיים ירו ויונה לעבר מטרות בשטח. אחריכך התברר שאלו הטנקים שהשמדנו אנחנו יום לפני כן, ואילו גיורא הפליא את מכותיו בשמאי. לאחר „קטע“ זה, נכנסנו לחניון לילה. חלק מהטנקים היו מחוברים ביניהם בכבלים כיוון שלא הגיעו.

ביום חמישי לא היו מאורעות מפליאים, מלבד הפגזות שנהפכו לתופעה שכיחה. צביקה גולן מספר: „ישבנו המון שעות בתצפית. לפתע, הפגזה ארטילרית צפופה, שנראתה כמו ירי קטיושות. אנחנו, בתוך הטנק, שקשקנו, ושוקי כדי להרגיע אותנו, היה מתפעל מהרעש והצפיפות. ממש פנטסטי — אמר. היה לי חשק להסתתר מתחת לכסא הנהג, אולי זה יעזור לי. פעם אחרת שוקי יצא להשתין, וכאשר חזר, נפל פגז במקום בו עמד. ביקשנו ממנו שלא ישחק יותר עם המזל. במקרה אחר ביקש שוקי מאורי סולומון שיחליף אותו בתצפית בגלל השמש המסנוורת, והעיפות. לא הערנו אותו משך שלוש שעות, כדי לתת לו לנוח, והוא נורא כעס עלינו בגלל זה. לפעמים, מרב עיפות היה נרדם בשמירה, ומספר לנו אחר-כך ששבר שמירה. פעם לא יכולתי להגיע, ובתור מדריך בנט"ר איתרתי את התקלה. כאילו כדי להכעיס לא נפתחו התמסורות. יונה, המכונאי מלידה, נחלץ לעזרה. תפס פטיש ואיזמל, קרע את הברגים, פתח את הדלתות, ואפשר היה לתקן את הטנק. שוקי רצה לעזור, אבל פיספס את מכות הפטיש מרוב עייפות“.

היו אלו יומיים של הפגזות ללא הרף, הפגזות ארטילריות שהזכירה לרבים את ימי מלחמת ההתשה הקשים, אלא שהפעם הכמות היתה הרבה יותר גדולה. אדמת חמדיה הפכה ביומיים אלו כמסננת נקובה בבורות הארטילריות הצפופה. שעות אין ספור חלפו על החברה מבלי יכולת לצאת מהטנקים. יונה חיים בטנק של אופק לא העז לצאת אפילו להשתין והספיק למלא מספר זבילי פגזים שזרקם מחוץ לטנק בסוף היום. המט"קים ישבו כל העת בצריחון כשעיניהם צופיות מערבה אל תנועות האויב. איש לא ידע עוד מה יביא לנו המחר, המלחמה נראתה אז כאינסופית.

מדי פעם היה מי ששאל היכן מטוסי חיל-האוויר. היה מי שהתפלל בסתר ליבו שיקרה משהו והכל יגמר, אך כאילו להכעיס רעמי התותחים לא נדמו והזכירו לכל שהמלחמה בעיצומה.

את האחרים שבעמדות התצפית. החדשות הועברו מדי פעם לשדור בקשר, וידענו שבצפון מתנהלים קרבות שריון ובלמה. ידענו שחיל-האוויר עסוק שם וקוינו שעד מהרה תסתיים המלחמה עם הסורים ויגיעו קצת לעזרתנו, הרצון לחיות נתן בנו תקווה.

עם ערב נכנסנו לחניון לילה על חמדיה, פשוט התקרבו קצת יותר זה לזה, אך נשארנו בעמדות. טרם ההצטרפות נחתה עלינו אחת מן ההפגזות הגדולות של הארטילריה המצרית. רסיס פגע ברמון עשן על הצריחון של אופק. „לרגע היה נדמה“ אומר אופק, „שחטפנו פגיעה, הצריח התמלא בעשן סמיך שכמעט וחנק את יונה חיים וצ'ואי, אשר קפצו החוצה. משהו בסל הצריח נדלק, הוצאנו מטף והאש כבתה. רק מאוחר יותר הסתבר שהיו אלו רסיסים שפגעו ברימון והחרדה היתה לשוא“. היה זה אחרי הכל אחד מהימים השקטים ללא אבדות בציפיה לבאות.

ביום ששי, הגיעו לפתע פטונים מכוון מזרח. לא ידענו, אם ימשיכו בהסתערות מערבה, או שמא יחליפו אותנו, אך יונה לא אחר להודיע שהם מחליפים אותנו. ירדנו מעמדות, והם תפסו את מקומנו. נענו בשדרות לעבר ססה, להתארגנות. נסענו ליד הכביש, אך אסף לוי ביקש אישור מיונה לנוע על הכביש, משום שנדפקו לו המסננים. הוא קיבל אישור. שליט מספר: „כשהגענו לססה, עמד טרמפיסט ליד הכביש, וביקש שנעצור. היינו תמהוניים לגמרי, אך עצרנו. התברר לנו שזה עדו, שחזר מפציעתו. שאלנו כיצד הכירנו וענה שראה פטונים, והחליט לעצור ולשאול“. הוא פחד שלא ישימו עליו כי לא ענד דרגות. שאלנו למצבו והוא ענה שהרופא אמר שמצבו טוב, לכן החליט לקחת את הרגליים ולחזור. הוא נסע בטרמפים עד ליחידה. עדיין לא ראה טוב, אך ביקש לנהוג, משום שהרבה זמן לא נהג בטנק. נענו דרומה על הכביש, עד שהגענו לחניון. ראינו את יונה מכניס את הטנקים ל„חוה-יונה“. נסענו הישר אליו והוא כיוון אתונו למקומנו. משלא נענו בהתאם להוראותיו, התרגז, אמרנו לו שיש לנו הפתעה בשבילו. עצרנו ועדו יצא מתא הנהג. „אמרתי לכם שהוא יחזור תוך כמה ימים“ — צעק יונה. הטנקים התפזרו לפי ההוראות, והסתוו. מיד עם הגיענו, אסף אותנו עוזי לשיחה. היתה זו פגישתה הראשונה של היחידה כולה, מאז פרצה המלחמה. המאורע היה מרגש. חברים שנפגשו בפעם הראשונה, התחבקו והתנשקו, כשעל כולם זיפי זקן. עד אז לא ידענו מי הוא עוזי. לא ראינו אותו מעולם. באותו לילה ישנו לראשונה כולם, והיה מספיק זמן לישון.

עדו ניגש ל„אוהל הרזרבים“ כדי לשוחח איתם ולשמוע ספורי המלחמה שלהם. הוא מתפלל לפגוש שם את קלוש, מלטה ואחרים שהטנקים שלהם נפגעו והם חסרי מעש. מייד מתבשל במוחו רעיון; הוא ישלח אחד מהם לבקר את הפצועים בארץ, בבתי-החולים. צריך רק אישור. השליש מתערב